

มติชน

วันจันทร์ที่ 20 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10481 ราคา 10 บาท

孔子的思想和部分主张

Kǒng Zǐ de sīxiǎng hé bùfēn zhǔzhāng

ปรัชญาและแนวคิดบางส่วนของขงจื้อ (จบ)

สัปดาห์นี้เป็นสัปดาห์สุดท้ายที่จะนำเสนอแนวคิดเชิงปรัชญาและคำสอนของขงจื้อ จากหนังสือ «论语» / «論語» Lún Yǔ หลุน ยฺหวี่ เราทุกคนต่างก็ต้องการให้คุณพ่อคุณแม่มิอายุยืน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นขวัญกำลังใจ อยู่กับเราไปนานๆ แต่บางครั้งเราก็กลุ้มไปว่า เมื่อมีอายุมากขึ้น ก็ต้องคอยดูแลสุขภาพให้มากขึ้นด้วย ชาวจีนจะเตือนสติลูกหลานในเรื่องนี้ด้วยการยกคำสอนของขงจื้อที่กล่าวไว้ว่า

父母之年不可不知也，一則以喜，一則以懼。
父母之年不可不知也，一則以喜，一則以懼。
Fùmǔ zhī nián bù kě bù zhī yě, yī zé yǐ xǐ, yī zé yǐ jù.

พู่หมู่ จื่อ เหนียน ปู่ เค่อ ปู่ จื่อ เย่, อี้ เจ้อ อี้ ลี้, อี้ เจ้อ อี้ จวี
พู่รู้อายุบิดามารดา ประการหนึ่งก็เพื่อความปีติ (ในความอายุยืนของท่าน) ประการหนึ่งก็เพื่อการระแวงระวัง (ในสุขภาพของท่าน)

คำสอนของขงจื้อจะย้ำเรื่องเมตตาธรรมและคุณธรรม การเป็นผู้รู้และผู้กล้าหาญ เช่น

知者不惑，仁者不忧，勇者不惧。
知者不惑，仁者不憂，勇者不懼。
Zhī zhě bù huò, rén zhě bù yōu, yǒng zhě bù jù.

จื่อ เจ้อ ปู่ ฮั่ว, เหวิน เจ้อ ปู่ โยว, หย่ง เจ้อ ปู่ จวี
ผู้รู้ย่อมไม่สับสน ผู้มีเมตตาธรรมย่อมไม่วิตก ผู้กล้าหาญย่อมไม่หวั่นกลัว

德不孤，必有邻。
德不孤，必有鄰。
Dé bù gū, bì yǒu lín.

เต๋อ ปู่ กู, ปี่ โหย่ว หลิน
ผู้ปฏิบัติคุณธรรมย่อมไม่โดดเดี่ยวและมีเพื่อนเสมอ

ขงจื้อเน้นให้ผู้คนรู้จักรักเพื่อนมนุษย์ การมีเพื่อน การได้พบเพื่อน โดย

เฉพาะเพื่อนจากแดนไกล ถือเป็นความสุขอย่างยิ่ง เวลาเพื่อนที่มาเยือนจากแดนไกลแสดงความเกรงอกเกรงใจว่ามารบกวนทำให้ต้องลำบากมาต้อนรับ เจ้าของบ้านมักกล่าวด้วยวรรคดังของขงจื้อว่า

有朋自远方来，不亦乐乎？
有朋自遠方來，不亦樂乎？
Yǒu péng zì yuǎn fāng lái, bù yì lè hū?
โหย่ว เฝิง จื่อ หยวน ฟาง ไหล, ปู้ อี้ เล่อ ฮู
มีมิตรจากแดนไกลมาหา ฤามีโชคความสุข

นอกจากนี้ ขงจื้อยังสอนว่า การมองการณ์ไกล การคำนึงถึงอนาคตเป็นสิ่งสำคัญ มิฉะนั้นจะประสบปัญหา หรือเรื่องที่ทำให้ลำบากใจหรือกลุ้มใจได้

人无远虑，必有近忧。
人無遠慮，必有近憂。
Rén wú yuǎn lǜ, bì yǒu jìn yōu.

เหริน หู หยวน ลวี่, ปี่ โหย่ว จิน โย
ผู้ไม่คำนึงถึงการณ์ไกล ย่อมมีปัญหามาไม่ช้า

การกินการอยู่ก็มิใช่อึดของขงจื้อดังที่ปรากฏในหนังสือ Lún Yǔ ว่า

君子食无求饱，居无求安。
君子食無求飽，居無求安。
Jūnzǐ shí wú qiú bǎo, jū wú qiú ān.

จวินจื่อ ฉือ หู ฉิว ป่าว, จวี หู ฉิว อาณ
สุภาพชนกินแต่พอเพียง อยู่แต่พอเพียง

คำแปลข้างต้นเป็นการแปลเอาความ หากแปลแบบคำต่อคำจะแปลว่า สุภาพชนไม่แสวงหาความอิ่มหมีพีมันในการกิน ไม่แสวงหาความสมบูรณ์พูนสุขในการอยู่ (คำ 安 ān อาณ ในที่นี้คือ 安康 ānkāng อาณคาง= ความสมบูรณ์พูนสุข) นั่นก็คือ ให้กินแต่พอดี อยู่แต่พอดี

ขงจื้อเชื่อว่า การศึกษาจะนำไปสู่ความสมบูรณ์ของคน การที่ยอดนักปราชญ์ท่านนี้เน้นความสำคัญของการศึกษาอย่างมากระมัดระวังอย่างถึงต่อสังคมจีน ทำให้ชาวจีนโดยทั่วไปเห็นเรื่องการศึกษาของลูกหลานเคียงเขมยให้ลูกหลานตั้งใจศึกษาเล่าเรียน โดยยกวาทะของขงจื้อมาสอนให้ลูกหลานท่องจำว่า

学而时习之，不亦悦乎？
學而時習之，不亦悅乎？
Xué ér shí xí zhī, bù yì yuè hū?

เสว เออร์ ฉือ ลี จื่อ, ปู้ อี้ เยว่ ฮู
ศึกษาและทบทวนสิ่งที่ได้เรียน ฤามีโชคความสุข

สถาบันภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง